

ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ГЕР:

Насоки за прилагане на Препоръка С (2005) 3480 на Комисията относно системите за водене на разделно счетоводство и за отчитане на разходите съгласно регулаторната рамка за електронни съобщения

СЪДЪРЖАНИЕ

Раздел 1 описва концепцията за водене на разделно счетоводство както на определените пазари на нотифицираните оператори.

Раздел 2 очертава методологиите за определяне и прилагане на принципа на причинно-следствената връзка на разходите.

Раздел 3 определя основните изисквания към системата за отчитане на разходите (препоръчителни принципи за разпределяне на разходите, заетия капитал и приходите при изготвянето на регулаторни счетоводни отчети) за прилагането на методологиите за текущи разходи.

Раздел 4 представя насоки относно методологията за дългосрочните допълнителни (инкрементални) разходи.

Раздел 5 представя насоки относно изчисляването цената на капитала.

Раздел 6 съдържа принципи, описващи основните очаквани качествени характеристики на регулаторната счетоводна информация.

Раздел 7 предоставя насоки за прозрачност, поверителност, определяне на обхват на пазара и публикуване на счетоводни данни и методологии.

Раздел 8 показва приложното поле на одита и изискванията за проверка.

Въведение

Настоящата обща позиция на ГЕР предоставя насоки за прилагането на Препоръка С (2005) 3480 на Комисията относно системите за водене на разделно счетоводство и за отчитане на разходите съгласно регулаторната рамка за електронни съобщения.

Целта на настоящия документ е да определи стандарти за процеси и процедури, чрез които НРО определят спазването на препоръката от страна на регулираните предприятия и предоставяне насоки на тези предприятия за проектиране, уточняване, прилагане и управление на системи за отчитане на разходите и водене на разделно счетоводство за спазване на регулаторните задължения.

Групата на европейските регулатори предостави становище относно преразглеждането на препоръката на Комисията относно воденето на разделно счетоводство и отчитането на разходите от 1998 г.

Тези насоки ще бъдат преразгледани не по-късно от три години след датата на прилагане на препоръката.

Раздел 1. Водене на разделно счетоводство

Системата за водене на разделно счетоводство е комплексен набор от счетоводни политики, процедури и техники, които могат да се приложат при изготвянето на финансова информация, която показва спазването на задълженията за недискриминация и липсата на антиконкурентно крос-субсидиране. Резултатите от такава система трябва да бъдат независими (проверими) и да представят вярно финансовото състояние и взаимовръзките (възприетите трансферни цени) между пазарите на продукти и услуги. Със задължението за водене на разделно счетоводство националният регулаторен орган (НРО) налага на нотифицирания оператор набор от правила за начина, по който счетоводната информация трябва да се събира и отчита.

Наличието на подробна, счетоводна информация от разделното счетоводство е важно както за да има възможност одиторът да представи становище, както се изисква от НРО, така и с цел предоставяне възможност на НРО да извърши своя собствена проверка.

Воденето на разделно счетоводство осигурява систематично разграничаване на разходите, приходите и капитала, натрупани между отделни регулаторни бизнес единици и услуги на вертикално интегрирано предприятие. Това също така трябва да гарантира, че всеки финансов отчет включва само разходи, приходи и зает капитал, които са от значение за регулаторните бизнес единици и услуги.

За да се улесни спазването на задълженията за прозрачност и недискриминация от страна на оператори със значителна пазарна сила (ЗПС), регулаторната рамка на ЕС дава право на НРО да изискват всички счетоводни документи, включително данни за приходите, получени от трети страни, да се предоставят при поискване (Директива за достъпа, член 11, параграф 2).

Изискванията за водене на разделно счетоводство могат да се разработят, като се следват принципите на отчитане на историческите разходи („historical cost accounting – HCA“) или принципите на отчитане на текущите разходи („current cost accounting – CCA“).

При изготвянето на отчети за разделно счетоводство, следните въпроси могат, наред с другото, да бъдат взети под внимание:

- Идентифициране на пазари и услуги, които да бъдат обособени, предоставящи по-подробна информация (напр. индивидуален отчет за приходите и разходите, отчет за заетия капитал и информация за разходните драйвъри (фактори) като минути, линии за достъп и/или еквивалент на пълно работно време или разходи за труд).
- Предоставяне на декларации за съгласуване и контрол от нотифицирания оператор (за гарантиране, че липсва двойно отчитане на разходите и че се отразяват съгласно законовите изисквания в общите счетоводни сметки на корпоративната единица).
- Индикация за начина, по който средният разход за компонент/дейност се разпределя между отделните регулаторни бизнес единици и услуги.
- Подробни, публикувани насоки за разходната база (HCA, CCA) и методологията, използвана за разпределяне на разходите (FAC/LRIC).
- Определяне на трансферни цени (трансферните цени описват транзакциите, които протичат между отделни бизнес единици и услуги на вертикално интегрирано предприятие). Необходима е добре дефинирана, прозрачна и проверима система за отчитане на трансферите за нотифицираните оператори с цел доказване на изпълнение на задължението за недискриминация и за изчисляване на трансферните разходи и приходи за доказване на разходоориентираност.
- Те обикновено отразяват вертикално интегрирания характер на нотифицираните оператори и изброяват връзките на едро/дребно между икономическите пазари и услугите в рамките на дейността на предприятието.

Трябва да има ясна обосновка относно използваните трансферни цени, като всяка една цена трябва да бъде оправдана. Цените следва да бъдат недискриминационни и да е налице прозрачност на трансферните цени в отделните счетоводни сметки.

Трансферните цени следва да се определят като резултат от употреба и цени за единица. Цената трябва да бъде еквивалентна на тази, която би била наложена, ако продуктът или услугата са продадени на друго несвързано предприятие, а не на собствена бизнес единица.

За целите на воденето на разделно счетоводство следва да се приеме, че за дейността си на

дребно нотифицираният оператор заплаща една и съща цена за една и съща услуга на едро, каквато би заплатил за (закупена на собствения му пазар на едро) закупена от външен алтернативен оператор.

Трябва да има последователност в третирането на трансферните цени от година на година. Всяка промяна трябва да бъде последователна, прозрачна и да отговаря на изискванията на НРО.

Раздел 2. Методологии за определяне и прилагане на принципа на причинно-следствената връзка на разходите

В настоящия раздел са изложени принципите, които следва да се спазват, за да се определят разходите, заетия капитал и приходите за целите на отчитане на разходите и воденето на разделно счетоводство.

Системите за определяне на разходите следва да позволяват разпределянето на разходите между необвързани мрежови елементи, по-специално за определяне на разходите за необвързани услуги.

Ясното определяне на отделни услуги и/или мрежови компоненти е от основно значение за подобряване на прозрачността и качеството на информацията, предоставена от системите за определяне на разходите, използвани за регулаторни цели. Поради това може да се изисква подробно разглеждане от страна на НРО по този въпрос.

2.1 Принципи за причинно-следствената връзка на разходите

Определянето на различни видове разходи и разпределянето им по отделни услуги или други регулаторни „обекти“ като например мрежови компоненти може да бъде сложно и подробно. Отнасянията следва да се основават на принципите на причинно-следствената връзка на разходите, обективност, последователност, ефикасност и прозрачност.

Принципът на причинно-следствената връзка на разходите означава, че разходите се разпределят пряко или непряко (индиректно) по услугите, които „причиняват“ възникването на разходите (и приходите). Това изисква прилагането на подходящи и подробни методологии за разпределение на разходите.

На практика това налага операторите:

- Да преглеждат и обосновават уместността на всеки елемент от разходите, зетия капитал и приходите;
- Да създават и количествено да определят фактора или „драйвъра“, който е причинил появата на всеки елемент; както и
- Да използват този драйвър, за да разпределят всеки елемент към отделни бизнеси/дейности /мрежови компоненти или услуги.

Методологиите за разпределение на разходите трябва да отговарят на изискванията на НРО и могат да бъдат подлагани и на обществени консултации.

Всяка приходна/разходна позиция трябва да се отнесе към продуктите и услугите, предоставяни от операторите. В случай на приходи прякото разпределяне на значителна част от тях би следвало да е сравнително лесно. Това обаче не важи за разходите, тъй като относително висок дял от разходите на операторите се разпределят между различните продукти и услуги.

Например подходът FAC отнася всички свързани разходи, приходи, активи и пасиви, направени от дадено предприятие, към всички негови услуги, като се прилага принципът на причинно-следствената връзка на разходите. Методологиите за отнасяне трябва да бъдат разработени и приложени там, където разходите не могат да се разпределят директно към обекта на отчитане (например елемент, пазар или регулирана услуга). Могат да се използват методи от управленското счетоводство, като например определяне на разходи въз основа на извършени дейности („АВС“). За поддържане на тези системи предприятието ще трябва също така да идентифицира и възприеме съответни разходни драйвъри, като например данни за оперативните обеми, посредством използването на методи за вземане на извадки и наблюдение.

2.2 Методология за разпределение на разходите: Отчитане на разходи на база извършени дейности

ABC е подход от управленското счетоводство, който позволява да се установят причинно-следствени връзки между разходите и услугите или продуктите. ABC разглежда услугите и продуктите като поредица от дейности, всяка от които консумира ресурси и по този начин генерира разходи. Тази методология, основаваща се на причинността за разходите, води до проследяване и разпределение на разходите на база извършени дейности и установява ясна причинно-следствена връзка между дейностите, свързаните с тях разходи и получените резултати.

ABC може да въведе междинен етап от дейностите, което би позволило някои разходи – които в противен случай биха били разпределени по по-косвен начин – да бъдат отнесени към услугите, заради които са възникнали. По тази причина този метод може да покаже по-добре причинно-следствената връзка за някои видове косвени (индиректни) разходи, при които алтернативните подходи могат да се окажат по-неефективни.

2.3 Процесът на разпределение на разходите

На практика процесите на разпределение могат да варират в зависимост от организационната структура на предприятието, от начина, по който се обхващат финансовите/оперативните данни и от използваните разходни стандарти.

Ключов фактор, който ще окаже влияние върху крайната полезност на информацията за изчисляване на разходите, е нивото на детайлност или „подробност“, на което първоначално са обхванати разходите. Трябва да се прилага високо ниво на детайлност (като например способността да се идентифицира информация за категориите активи, за да се подпомогне анализът на амортизационните отчисления), без да се засягат принципите на пропорционалност и същественост. За да се гарантира целостта на данните и възможността за доказване, че информацията, свързана с пазара, е била извлечена правилно и е съвместима с корпоративната финансова информация, първичната информацията за разходите вероятно ще трябва да бъде извлечена от цялата разходна база на предприятието (включително разходи за вътрешни доставки на пазари без ЗПС).

Информацията за определянето на разходите, съхранявана от тези системи, може да бъде разделена между оперативните разходи, капиталовите разходи и счетоводните записи, като например амортизацията.

Разходите могат да бъдат категоризирани, особено като се използват методологиите на FAC, като преки или непреки (индиректни) разходи, както следва:

1) Пряко относими (директни) разходи

Пряко относими разходи са тези разходи, които могат да бъдат отнесени пряко и недвусмислено към регулаторните бизнес единици. Всички други разходи са индиректно относими.

2) Непряко (индиректно) относими разходи

Индиректно относими разходи са тези разходи, които не попадат в категорията на пряко относимите и които обикновено може да бъдат разпределени към регулаторните бизнес единици на обективна база. Обикновено непряко относимия разход би бил причинен от вътрешен разходен драйвър, например разходите за човешки ресурси (ЧР) могат да използват претеглена численост на персонала, например претеглена на база средните заплати.

За някои видове индиректни разходи¹ е трудно да се определи разходен драйвър или взаимовръзката е много слаба . В този случай може да бъде избран алтернативен разходен драйвър или метод, доколкото са коректни и обективни, т.е. да не облагодетелстват нотифицирания оператор или да нарушават съществено резултатите. При тези обстоятелства даден НРО може да определи конкретни насоки, за да ограничи потенциалния произволен и материален ефект от тези разпределения.

Някои видове индиректни разходи са „общии“ за редица дейности и обикновено се наричат „общии разходи“.

2.4 „Каскада“ на разходите или йерархия на относимостта

Разходите могат да се отнасят към „Услуги“ или към групите разходи, наречени „Мрежови компоненти“, „Свързани дейности“ или „Други дейности“. Те могат да бъдат определени по следния начин:

Таблица 2.1

Услуги	Това са разходите, които могат да бъдат отнесени директно към определена услуга. За тези цели терминът „услуга“ се отнася както до услугите за крайни потребители (например предоставянето на линии под наем на дребно), така и до мрежовите услуги (напр. услуги за взаимно свързване).
Мрежови елементи	Тази група съдържа разходите, свързани с различните елементи на преносната, комутационната и другите мрежови инсталации и системи. Разходите ще бъдат по отношение на мрежови елементи, които не могат да бъдат отнесени директно към определена услуга, тъй като се използват при предоставянето на редица услуги.
Свързани дейности	Този пакет съдържа разходите за дейностите на пазарите на дребно и на едро, необходими за предоставянето на услуги на клиента или крайните потребители, като например таксуване, поддръжка и обслужване на клиенти.
„Други“ дейности	Тази група включва разходите за дейности, които не са свързани с предоставянето на конкретни услуги, но представляват важна част от дейността на фирмата. Примери за такива разходи включват планиране, персонал и общо финансиране.

Както беше отбелязано, съществуват редица стъпки, които разпределят „разходните центрове“ (cost pools) чрез стъпаловиден подход за разпределяне на разходите към услугите. Тези етапи на разпределение се извършват с помощта на подходящи фактори („драйвъри“). Всяка стъпка е обобщена по-долу:

Таблица 2.2

Стъпка 1	Разпределението на „други“ дейности към всички свързани дейности, мрежови компоненти и услуги.
----------	--

¹ Тази категория непряко (индиректно) отнасяни разходи понякога се нарича „неотнесими разходи“.

Стъпка 2	Разпределението на свързаните функционални разходи към услугите и мрежовите елементи.
Стъпка 3	Разпределението на мрежовите елементи към услугите.
Стъпка 4	Групирането на услугите в пазари (както е определено за целите на воденето на разделно счетоводство).

Всеки от етапите на разпределение, илюстрирани по-горе, може да включва редица подробни под-етапи, особено ако първоначалното събиране на информация за разходите е на агрегирано ниво. Когато е възможно да се извърши разпределение чрез редица преки или непреки отнасяния, това е за предпочитане пред разпределението чрез една отделна стъпка, особено ако надеждността на методологиите за отнасяне е несигурна.

Методологиите за относимост следва да бъдат подробно документирани и прозрачни, отговарящи на изискванията на НРО. Описание на методологиите за отнасяне следва да бъде публикувано и от нотифицирания оператор.

Може да се наложи нотифицираните оператори да използват методи за наблюдение и извадки, като например модел на използване на мрежов елемент за всеки тип продукт/услуга на мрежата, данни за дейността на персонала и инженерингова информация за разпределяне на разходите (включително капиталовите разходи) към услугите, които предоставят и впоследствие към бизнес единиците, определени за целите на воденето на разделно счетоводство. Например периодичният анализ на задачите, поети от персонала в центровете за обслужване на клиенти, може да се използва за определяне на времето, прекарано от тези служители в обработка на различни задачи. След това тази информация може да се използва за разпределяне – пряко или непряко – на разходите, свързани с персонала към услугите, предоставяни от оператора.

Основната цел е да се постигне подходяща база за отнасяне, за да се спази принципът на причинно-следствената връзка. Когато обаче НРО обмисля или определя механизъм или стойност за възстановяване на разходите, има фактори, които трябва да бъдат взети предвид, освен принципа на причинно-следствената връзка на разходите (обикновено установена в системата за отчитане на разходите), като например разпределяне на ползите, ефективна конкуренция, свеждане на разходите до минимум, реципрочност и практичност.

Всички аспекти на процеса на отнасяне на разходите, включително определянето и изчисляването на разходните драйвъри, свързани с тях, методите за наблюдение и извадки и методологиите за оценяване трябва да бъдат на разположение и да подлежат на преглед от страна на НРО.

2.5 Оперативни разходи изаеят капитал

Процесът на разпределяне на разходите, описан по-горе, се отнася по принцип до оперативните и капиталовите разходи на операторите, включително амортизацията.

2.6 Приходи

Обикновено приходите могат да бъдат директно разпределени към продуктите и услугите, за които се отнасят, въз основа на счетоводна документация и информация от билинг системата. В случаите, когато не е възможно пряко разпределение на база счетоводни записи или данни от билинг системата (напр. пакетни отстъпки), приходите следва да се отнасят въз основа на причинно-следствената връзка.

Раздел 3. Отчитане на разходите

3.1 Системи за отчитане на разходите

Системата за отчитане на разходите е набор от правила, които подпомагат разпределянето на разходите, приходите и зетия капитал към отделни дейности и услуги.

По-конкретно, той описва набор от системи, процеси, политики и процедури, които позволяват на нотифицирания оператор да установи режим на водене на отчетност, необходим за изпълнение на неговите регулаторни задължения, чрез които се следят и отчитат приходите, разходите, активите и зетия капитал.

Една от основните цели на системата за отчитане на разходите е да проследи и анализира разходите, за да се докаже спазването на задължението за разходоориентираност за регулираните услуги. „Напълно разпределени разходи“ („Fully Allocated Costs“ „FAC“, наричани също „Fully Distributed Costs“ („FDC“)) и дългосрочните допълнителни (инкрементални) разходи („LRIC“) са наименованията, дадени на двете основни методологии, използвани за тази цел.

Друга цел на системата за отчитане на разходите е да съставлява основен елемент на системата за водене на разделно счетоводство, тъй като тя може да се използва и за доказване на спазването на задълженията за недискриминация и липсата на антиконкурентно крос-субсидиране.

Отчитането на разходите е силно зависимо от постоянно събиране на данни, за да се предоставят съответни и надеждни резултати и да се гарантира, че нотифицираните оператори следват коректни, обективни и прозрачни критерии при разпределянето на разходите си към услугите. Без такива данни е невъзможно да се определят съответните разходи за предоставяне на услуги.

3.2 Отчитане на текущите разходи: насоки за изпълнение

Информацията за историческите разходи обикновено се приема като подходяща за целите на финансовия надзор, но представя незадоволителни показатели за вземане на регулаторни решения. За да се признае ефектът от промяната на цените или при използване на методология за отчитане на дългосрочните разходи, трябва да се извърши оценка на съответната база активи спрямо възстановима стойност на текущите разходи (известна като „стойност за бизнеса“). Предлага се методологията и критериите за оценка на активите на мрежата по текуща стойност да се съгласуват с НРО и да добият прозрачност за участниците на пазара.

Концепциите за текущо счетоводно отчитане на разходите бяха първоначално разработени, за да компенсират ограниченията на отчитането на историческите разходи в свят на променящи се цени поради инфлацията или поради други причини, като например бързите технологични промени. Поради това настоящото ръководство е по-подходящо за изготвянето на финансова информация от счетоводните данни (понякога наричано подход „отгоре-надолу“), вместо „отдолу-нагоре“ или инженерни модели, при които стойностите на активите обикновено се изчисляват директно на база текущи стойности.

Основното регулаторно въздействие от прилагането на методология на текущите разходи е, че тя изисква от предприятията да записват стойността на активите, с цел да се отрази тяхната „стойност за бизнеса“, което, по подразбиране,

води до използване на разходна база за нетните активи и стойности на печалбите, подобни на очакваните при напълно конкурентни пазарни условия.

Трябва обаче да се отбележи приносът на няколко фактора причина за разликите в стойността на промените на разходите за различните активи. Разходите за единица недвижимо имущество, кабелна и електронна техника, като например комутатори и маршрутизатори, капитал и други основни ресурси, могат да се увеличат (или да се намалят) с темпове, които се различават значително от общата инфлация, в зависимост, наред с другото, икономическия растеж и/или степента на технологичен напредък в електронното оборудване.

За практически цели (последователност, прозрачност и сравнимост) обаче, в различните приложения на методологиите за текущи разходи могат да се вземат предвид само някои фактори. Важно е нотифицираният оператор прозрачно и изрично да използва факторите, приложени в методите за оценка на текущите разходи. Параметрите и използваните фактори трябва да отговарят на изискванията на НРО и могат да бъдат подлагани и на обществени консултации.

Използването на текуща оценка на разходите има за цел да измери финансовото състояние на нотифицираните оператори по начин, който е в голяма степен съвместим с разходите, пред които са изправени новите или потенциалните конкуренти на пазар, желаещи да предлагат услуги на цена, която би им позволила да възстановят текущите си разходи. Въпреки това може да възникнат съществени въпроси при преминаване към прилагане на ССА. Например, оценката на база на активите може да доведе до значителни непредвидени печалби и загуби за предприятието, водещо регулаторно разделно счетоводство. В зависимост от специфичните регулаторни цели на НРО може да не е уместно тези непредвидени печалби и загуби да бъдат взети предвид в решенията за ценообразуване.

3.2.1 Изчисляване на стойностите на текущите разходи за активи

Ключов елемент на методологията за определяне на разходите по настояща стойност, прилагана в сектора на съобщенията, е оценката на мрежовите активи. Мрежовите активи, подлежащи на оценка, следва да бъдат прозрачно идентифицирани с достатъчно подробности и обяснения, които биха позволили на НРО да ги прецени правилно и да провери информацията. Мрежовите активи следва да се оценяват съгласно следните съображения и правила за вземане на решения.

Брутни разходи за подмяна („GRC“)

Брутната себестойност на даден актив може да бъде изчислена по няколко начина. Процесът на оценяване може да използва пазарна стойност или различни форми на индексация.

Въпреки че текущата стойност на актив често е нетната му текуща възстановима стойност, това не означава, че може да се приеме, че активът ще бъде заменен от идентичен такъв, тъй като това се наблюдава рядко. Всъщност може да се окаже, че идентични активи вече не са налице. Допуска се замяна на „потенциала на услугата“ (капацитета), използван за производство на подобен полезен продукт или услуга.

В зависимост от използваната концепция за поддържане на капитала, изчисляването на брутната стойност на подмяна може да не предоставя удобна стойност, спрямо която да се измерват финансовите резултати. Брутната стойност на подмяна би била приблизително равна на стойността на чисто нова мрежа, осигуряваща същото ниво на функционалност и капацитет като съществуващата мрежа, използвайки предположения за модерен еквивалент на активите или алтернативни методологии за оценяване. Брутната стойност на подмяна би била равна на нетната възстановима стойност

и историческата стойност, ако активите са били закупени през същия период като регулаторните отчети и следователно в началото на полезния им икономически срок на годност.

Нетни разходи за подмяна („NRC“)

Когато активите, които се оценяват, са закупени по различно време и са на различни етапи от полезния им икономически срок на годност, подходящ метод е да се използва NRC подходът и, по подразбиране, начисляването на текущите амортизационни разходи. NRC Методологията може да предостави подходяща стойност, спрямо която може да се измери финансовият резултат.

Нетната текуща стойност може да бъде описана като по-ниската от нетната текуща стойност на подмяна и възстановимата стойност. Възстановимата стойност е по-високата от нетната реализуема стойност на актива и сумата, която може да се възстанови от бъдещата му употреба (понякога наричана негова икономическа стойност).

Начисляването на текущите амортизационни разходи може да бъде изчислено по същия начин като историческата стойност на амортизацията с изключение на факта, че тя представлява текущ, а не исторически амортизационен разход. Поради това следва да се използват същите методи на амортизация и годност на активите, които се използват в отчетите за историческата стойност на разходите. Следователно активите с нетна балансова стойност, равна на нула, т.е. напълно амортизирани по НСА, но все още в употреба, обикновено се оценяват за целите на текущото отчитане на разходите при нетна стойност на подмяна, равна на нула. Могат да се използват и други подходи (например тъй като НРО може да не счита, че методът на амортизация и годността на активите са подходящи за целите на регулацията), като това ще доведе до важни и естествени различия при сравняването между моделите на определяне на разходите.

Стойност на загуба („DV“)

Стойността на загуба представлява възстановимата стойност на актива за организацията; тоест по-високата от икономическата стойност, която активът може да генерира, и нетната реализуема стойност („NRV“) на актива, ако бъде продаден.

Икономическа стойност („EV“)

Икономическата стойност е мярка за стойността на актива въз основа на нетната настояща стойност на бъдещите парични потоци.

Правилата за оценяване могат да бъдат обобщени, както следва:

- Ако $EV > NRV$, фирмата ще запази актива в текуща употреба;
- Ако $NRV > EV$, компанията ще продаде актива сега, тъй като постъпленията от продажбата ще надхвърлят икономическата стойност, която би се очаквала да бъде генерирана от продължаващото му използване.

Следователно стойността на загуба или възстановимата стойност на актива е по-висока от EV и NRV. Текущата цена следователно е по-ниската от стойността на загуба и нетните разходи за подмяна. Тоест, по-ниската от сумата за възстановяване на актива, и разходите за дружеството за замяна на актива с еквивалентен.

3.2.2. Оценка на модерен еквивалент на актива („МЕА“)

Брутната стойност на МЕА е цената, която би струвала подмяната на стар актив с технически модерен нов със същата функционалност, като са допустими всякакви разлики както в качеството на продукцията, така и в оперативните разходи. С цел удобство при оценка на разходите за подмяна, не е необходимо да се очаква, че активът действително ще бъде подменен.

Адаптирането на методологиите за ССА в електронните съобщения е както оправдано, така и сложно поради темповете на технологичните промени в отрасъла. Това има отражение както върху идентифицирането на подходящи разходи за подмяна на старите технологични активи, така и върху факта, че активите демонстрират едни и същи нива на функционалност и способности.

Примери за технологични решения пред доставчиците на електронни съобщителни мрежи са:

- медни или кабели от оптични влакна;
- кабелни или безжични технологии за локален достъп;
- IP или комутируеми технологии за гласов трафик;
- PDH или SDH технология за предаване

Новите технологии обикновено са по-добри в много аспекти от по-старите по отношение на функционалност и ефективност. Тъй като обаче стойностите на МЕА трябва да отразяват активи с еквивалентен капацитет и функционалност, може да се наложи да се направят корекции в текущата покупна цена, а също и свързаните с нея оперативни разходи – например новият актив може да изисква по-малко поддръжка, по-малко енергия и по-малко пространство. Могат също да бъдат необходими и други корекции при изчисляването на текущите разходи, напр. капацитет на излишък.

Стойността на МЕА може също така да отразява техническите ограничения при закупуването на определени видове активи, напр. активът да бъде оценен в конфигурацията си с най-малък капацитет, дори ако капацитетът на МЕА е значително по-висок от изискваното.

3.2.3 Концепцията за поддържане на капитала

Има два различни подхода за измерване на капитала на фирмата. Подходите се различават по определението им за „поддържане на капитала“, т.е. начинът, по който се разглежда капиталът на фирмата при определянето на печалбата.

Капиталът може да бъде разглеждан или в оперативен аспект (т.е. като капацитет на фирмата да произвежда стоки и услуги), или във финансов аспект (т.е. като стойност на собствения капитал). Тези концепции са известни съответно като „поддържане на оперативния капитал“ (ОСМ) и „поддържане на финансовия капитал“ (FCM):

- ОСМ счита, че оперативният капацитет на компанията се запазва. Поддържането на капитала при този подход изисква фирмата да разполага с толкова оперативен – или производствен капацитет – в края на периода, колкото в началото. При този подход приходите се превръщат в печалба, след като е отделена достатъчна сума за запазване на физическия капацитет на актива.
- FCM счита, че финансовият капитал на дружеството се запазва при текущи ценови условия. Предполага се, че капиталът се запазва, ако средствата на акционерите в края на

периода се запазят в реално изражение на същото ниво, както в началото на периода. При този подход приходите се превръщат в печалба, след като е предоставена достатъчна сума за запазване на финансовата стойност на актива (или на бизнеса).

Последица от концепцията ОСМ е, че печалбите или загубите на холдинга, доколкото те се отнасят до промените в цените на оперативните (текущи) нетни активи, представляват корекции на капитала. Излишъците и дефицитите при преизчисляването на нетните активи към текущите разходи следователно не се разглеждат в отчета за приходите и разходите, а като движение на текущия разходен резерв. Съгласно концепцията FCM обаче тези печалби и загуби от холдинга се отчитат в отчета за приходите и разходите. Поради това, използвайки методологията FCM (при пълно оповестяване на корекцията на печалбата/(загубите) на холдинга) е възможно лесно да се преизчисли информацията на база ОСМ. Обратното не е толкова лесно, тъй като балансовите трансакции по отношение на печалбите/загубите на холдинги по ОСМ не е задължително да бъдат изготвени или оповестени по съответния начин.

Тези две понятия могат да доведат до значителни различия в мерките за себестойност и рентабилност. Ето защо НРО ще трябва да се уверят, че най-подходящата концепция се прилага и тълкува правилно в зависимост от целта на счетоводната информация. Например за отчитането на регулаторни сметки при подход „отгоре-надолу” може да бъде избрана концепцията FCM, тъй като би могла да отговори по-добре на опасенията на акционерите и потенциалните инвеститори.

3.2.4. Основните корекции при ОСМ

ОСМ касае запазването на производствения капацитет на оператора. Една от значителните корекции се отнася до преоценката на дълготрайните активи към текущите разходи. Поради тази преценка са необходими допълнителни корекции за преизчисляване на амортизационните суми. Те са идентифицирани по-долу.

Преоценка на дълготрайни активи

При ОСМ brutната балансова стойност на активите се оценява, за да се отчетат специфичните промени в цената на активите и промените в технологиите.

Съществуват редица методи, които могат да се използват за преоценка на активи. Например, върху съществуващата brutна отчетна стойност на активите могат да се приложат специфични индекси на цените. Те могат да бъдат получени от отдела за обществени поръчки. От друга страна, могат да се използват методите за оценяване на модерния еквивалент на активите. Тези методи базират стойността на активите върху текущите разходи по МЕА, включително всички корекции, необходими за отразяване, например, на функционалните разлики или ефективността на оперативните разходи. Тези корекции на МЕА са разгледани по-долу.

Допълнителна амортизация

Амортизационните отчисления за периода се изчисляват въз основа на текущите оценки на активите. Това гарантира, че текущата стойност на дълготрайните активи, изразходвани през периода, се приспада от приходите. За всеки актив или група активи амортизационното отчисление може в някои случаи да се изчислява, като се използват същите счетоводни политики (например срок на годност на активите, амортизационни отчисления), използвани за изготвянето на отчети на база историческа стойност..

Допълнителната амортизация е разликата между амортизацията по историческа стойност и текущите амортизационни отчисления. Тя може да бъде положителна или отрицателна в зависимост от това дали стойността на активите се повишава или намалява. Това представлява отчисление спрямо печалбите в отчета за приходите и разходите.

Илюстрация на тези понятия

Таблиците по-долу илюстрират горните понятия за придобит актив на стойност 10 000 евро. Предполагаемият срок на годност на актива е четири години. За по-голяма яснота се приема, че активът се амортизира на база линейния метод и има нулева остатъчна стойност. В таблица 1 се приема, че brutните разходи за подмяна на актива намаляват с 10% годишно. Таблица 2 от друга страна предполага, че brutните разходи за подмяна се увеличават с 5% годишно.

Таблица 1

Разход за подмяна 10% годишно

Година	Текущ разход	Амортизация					
		Текущ разход	Исторически	Допълнителен	Кумулативен	Задължителен	Резерв
0	10 000						
1	9 000	2 250,00	2 500,00	(250,00)	2 250,00	2 250,00	Nil
2	8 100	2 025,00	2 500,00	(475,00)	4 275,00	4 050,00	(225,00)
3	7 290	1 822,50	2 500,00	(677,50)	5 872,50	5 467,50	(405,00)
4	6 561	1 640,25	2 500,00	(859,75)	7 107,75	6 561,00	(546,75)

Таблица 2

Разход за подмяна 5% годишно

Година	Текущ разход	Амортизация					
		Текущ разход	Исторически	Допълнителен	Кумулативен	Задължителен	Резерв
0	10 000,00						
1	10 500,00	2 625,00	2 500,00	125,00	2 625,00	2 625,00	Nil
2	11 025,00	2 756,25	2 500,00	256,25	5 381,25	5 512,50	131,25
3	11 576,25	2 894,06	2 500,00	394,06	8 406,56	8 682,19	275,63
4	12 155,06	3 038,77	2 500,00	538,77	11 720,96	12 155,06	434,10

Определяне и обяснение на предходните таблици:

- текущата (настоящата) стойност представлява брутната стойност за подмяна на актива;
- текущата стойност на разходите за амортизация се получава като се раздели брутния разход за подмяна на актива в края на периода на срока му на полезен живот;
- историческата стойност на разходите за амортизация се изчислява като първоначалната цена на придобиване се раздели на срока на полезен живот на актива;
- допълнителната амортизация е амортизация, начислена допълнително в резултат на преоценката на актива (тя се получава като разлика на разходите за амортизация по текуща стойност и разхода за амортизация по историческа стойност) – може да бъде положителна или отрицателна;
- кумулативната амортизация е сумата на натрупаните разходи за амортизация по настояща стойност в края на предходния период, корекция на натрупаната амортизация (резерв) за предходния период и амортизацията по настояща стойност за текущия период. Това е еквивалентно на „изискваната“ амортизация в края на предходния период плюс амортизацията по настояща стойност за текущия период;
- „изискваната“ (задължителната) амортизация е кумулативната амортизация, която би била начислена предвид текущата стойност на актива – с други думи, това е разликата между брутната и нетната стойност за подмяна на актива; както и
- корекция на натрупаната амортизация (резерв) е разликата между „изискваната“ амортизация и кумулативната амортизация и възниква, когато амортизацията по текуща стойност в предходен период показва недостиг или излишък поради промени в цената на активите.

3.2.5. Допълнителни корекции при подход за поддържане на финансовия капитал (FCM)

Съгласно FCM съществуват подобни корекции, които следва да бъдат направени в ОСМ, отнасящи се до преоценката на дълготрайните активи и допълнителната амортизация. Въпреки това съгласно FCM част от третирането по отношение на печалбата и загубата трябва да претърпи допълнителни корекции, за да се отчетат печалбите или загубите на холдинга, които възникват поради влиянието на промяната на цената на активите върху текущата стойност на активите и влиянието от промяната на общата инфлация върху средствата на акционерите.

3.2.5. Изборът на концепция за поддържане на капитала

Гореизложеното излага основните корекции, изисквани по отчетите за историческите разходи, за извличане на текуща информация за разходите посредством ОСМ или FCM. То е включено, за да отрази фактът, че когато LRIC се използва като основа за разходоориентирани цени, напр. цени за терминиране на повиквания, активите се оценяват по тяхната пазарна стойност (или текуща стойност). Поради това използването на информация за текущите разходи е ключов аспект при определянето на съответните цени за взаимно свързване, например за терминиране на повиквания, като следва да се обърне специално внимание на избора на подход за поддържане на капитала, използван от ефективен оператор.

Ако ОСМ се използва за определяне на цените, изискваната стойност на приходите ще бъде получена като сума от оперативните разходи, разходи за амортизация по историческа стойност, допълнителната амортизация и възвращаемостта на нетните активи. При FCM стойността на приходите е сумата от оперативните разходи, възвращаемостта на нетните активи, намалена с печалбите/загубите на холдинга, плюс корекцията на средствата на акционерите, разходи за амортизация по историческа стойност и допълнителната амортизация. Поради това изискваната стойност на приходите се различава в зависимост от използваната концепция за поддържане на капитала.

Раздел 4. Дългосрочен пределен разход

4.1. Концепция и икономическа обосновка на дългосрочните допълнителни (инкрементални) разходи

Концептуално, методологията LRIC² (дългосрочни допълнителни/инкрементални разходи) изчислява разходите за осигуряване на определено увеличение на продукцията въз основа на бъдещи разходи, направени от ефективен оператор.

Когато се прилага дългосрочна перспектива, всички разходи (включително инвестираня капитал) се приемат за променливи (или такива, които могат да бъдат избегнати). Поради това LRIC предоставя на НРО методология, чрез която разходите за капиталоемкия пазар на електронни съобщения, които на ниво пазари на едро се характеризират със значителни инвестиционни разходи и дългосрочна годност на активите, могат да бъдат анализирани и използвани за целите на разходоориентираността и ценообразуването.

Икономическата обосновка на тази методология е, че тя определя диапазона (между най-ниската стойност/„под“ на допълнителните/инкрементални разходи и „тавана“ на самостоятелния разход), в границите на който даден сигнал за ценообразуване може да се счита за рационален, предполагайки пълно възстановяване на общите разходи. Следователно тя помага на НРО при определянето на цени, които нито насърчават неефективните инвестиции, нито обезкуражават ефективните такива.

Конкретен въпрос за НРО е създаването на база за изчисляване на „дългосрочна“ (прогностична) основа на разходите. Като се имат предвид несигурността и трудностите при прогнозирането, , калкулациите на LRIC разходите обикновено използват изчисления на разходна база чрез методологиите за определяне на текущите разходи. Това включва например изчисляването на разходите за продукти и услуги въз основа на цената на най-ефективната налична технология, която понастоящем е на разположение. Това ще позволи на новите оператори да наемат съществуващи мрежови съоръжения, без да плащат за евентуална неефективност на нотифицирания оператор.

Концепцията за допълнителните (инкрементални) разходи е подобна, но не е еквивалентна на тази на пределните разходи. Докато нарастването (инкремент) може да се смята за крайно количество от конкретна продукция, терминът „пределен“ се отнася до последната (безкрайно малка) единица на продукцията, която се разглежда. В икономическата теория цените, базирани на пределните разходи, максимизират икономическия излишък. Независимо от това, предвид значителните икономии от мащаба в електронните съобщителни мрежи, се счита за по-подходящо да се анализират разходите за определено увеличение на продукцията и да се осигури подходящо възстановяване на общите разходи, вместо да се определя цена на пределните разходи за определен изход.

4.1.1 Понятие за допълнителни (инкрементални) разходи

От икономическа гледна точка допълнителният (инкременталният) разход е увеличението на общите разходи след въвеждането му. Увеличението може да бъде под няколко форми. Продуктът или групата от продукти може да се определи като увеличение (инкрементален разход), но също така и като единица продукция.

Разходите, свързани с последното (безкрайно малко) нарастване (инкремент), са равни на пределните разходи, които се определят като увеличение на общите разходи след въвеждането на безкрайно малка единица продукция. Разходите, свързани с възможно най-голямото увеличение, са равни

² Всичко, което се отнася в текста за LRIC, важи и за LRAIC.

на общите разходи за всички дейности. В този случай увеличението ще се определи като целия набор от продукти.

Математически, допълнителният (инкрементален) разход може да се изчисли като разлика между общите разходи, свързани с общото производство, включващи инкремента и общите разходи, свързани с общото производство, с изключване на инкремента.

Ето защо инкремента на база LRIC може да бъде определен по два допълващи се начина:

- Това е допълнителният разход, която фирмата прави в дългосрочен аспект при предоставянето на определена услуга като цяло, при положение, че всички останали производствени дейности остават непроменени;
- Това е общият разход, който фирмата ще избегне в дългосрочен аспект, ако престане да предоставя услугата.

4.1.2. Налагане на LRIC моделиране на разходите

LRIC често се използва като основа за определяне на цени за електронни съобщителни услуги. Практическото приложение обхваща всички видове услуги, въпреки че понятието за LRIC се прилага най-широко в контекста на определяне на цени за услуги за достъп/взаимно свързване. Това са тарифите, които мрежовият оператор налага на други оператори, желаещи да използват мрежата му.

Като цяло НРО трябва да прецени дали характеристиките на пазара са такива, че прилагането на LRIC най-добре отразява целта, посочена в член 8 от Рамковата директива, включително целта за консолидиране на вътрешния пазар и насърчване на ефективна и устойчива конкуренция и максимизиране на ползите за потребителите. Същевременно процесът на определяне на цените, на база данните от LRIC модела, трябва да отчита въпроса относно възможностите за свиване на маржа.

Използването на LRIC модел на разходите може да се приложи, за да се определи ефективното им ниво. НРО може да използва подход „отдолу-нагоре“ или „отгоре-надолу“, за да определи цената на ефективен оператор на база LRIC.

Подходът „отгоре-надолу“ използва като основен източник на данни счетоводната информация на фирмата и изчислява разходите за съответните инкременти (обикновено на равнище елементи или продуктова група) и прилага подходящи съотношения разходи/обем, обикновено включващи няколко слоя или йерархия на процедурите. Предприятията трябва да прилагат прогностична (дългосрочна) база за разходи, като например CCA, както и допускания относно ефективността.

Подходът „отдолу-нагоре“ може да бъде описан като инженерен модел, който започва с определяне на търсенето на услугата/продукта, включен/а в инкремента, и първоначално използва алгоритми за оразмеряване, с цел моделиране на ефективна мрежова инфраструктура, която да отговори на това търсене и след това да оцени използването на всеки мрежов елемент към различните услуги участващи в нарастването (инкремента).

Двата метода могат да бъдат използвани като допълващи се инструменти. Моделът „отгоре-надолу“, за да се определят ефективно направените разходи на предприятието и модела „отдолу-нагоре“, за да се провери неговата ефективност. Този метод се нарича хибриден подход.

И двата подхода са икономически тест каква е ефективната цена за дадена услуга. Ако ограниченията са еквивалентни, резултатите трябва да бъдат еквивалентни.

LRIC моделирането на разходите позволява да се направят предположения за някои входни параметри. Тези параметри включват прилагането на „допустима“ неефективност, разумна норма на възвращаемост, която операторът може да включи в своите цени и размера на общите разходи, които могат да бъдат възстановени. При избора на тези параметри, НРО може да предостави правилните стимули на участниците на пазара за постигане на целта, описана по-горе.

4.1.3 Връзка между IC, SAC и FAC

Самостоятелният инкрементален разход („Stand-alone cost” - „SAC“) за допълнителна услуга е разходът, направен за осигуряването на увеличение (инкремент) сам по себе си, при условие, че други увеличения не са възникнали. Съответно, всички общи разходи, които биха възникнали, ако считаното увеличение е единствено, са включени в самостоятелния инкременталния разход SAC.

Напълно разпределените разходи (FAC) за допълнителна услуга са направените разходи за осигуряване на увеличение (инкремент), въз основа на факта, че нито един от разходите на оператора не е оставен неразпределен. Това означава, че част от общите разходи се разпределят към съответното увеличение (инкремент). Това разпределение може да се извърши по различни начини, но обикновено се извършва при (пропорционална) връзка с (преките) разходи, които вече са разпределени.

Понятията LRIC, FAC и SAC са свързани. IC понякога се нарича долна граница на разходите („ценови под“). Определянето на разход под IC би означавало, че не всички допълнителни (инкрементални) разходи ще бъдат възстановени. Понятието SAC е еквивалентно на горна граница на разходите („ценови таван“). Цена над SAC би означавало, че ще бъде възстановена сума, надвишаваща IC плюс всички съответни общи разходи. FAC се намира „някъде“ между долната граница IC и горната граница SAC, като в случая на FAC част от общите разходи се разпределят към инкремента.³

В регулаторна среда, разпределянето на разходите по LRIC дава за резултат диапазон от цени (от ниво LRIC до SAC), а не конкретна LRIC цена (включително специфична надценка за общите разходи). Първа проверка за разходоориентираност на цените, е дали те се намират между долната граница IC и горната граница SAC. В случай обаче, когато цените на повече продукти и услуги се базират на IC (включително увеличение на общите разходи), единствено тази проверка не е достатъчна, за доказване на разходоориентираност. Например, ако всички цени бяха определени на ниво SAC, допълнителните (инкременталните) и общите разходи биха били възстановени с излишък. Следователно, необходима е друга проверка. - комбиниран тест, при който агрегираната стойност на приходите от услугите, покриваша общите разходи, се сравнява с LRIC и SAC нивата на тези услуги, измерени като единично увеличение (инкремент). Потенциално може да се наложи извършването на голям брой комбинирани проверки.

³ Когато цените са определени на равнище SAC, разходите се възстановяват с излишък. Цената на равнище SAC трябва да се разглежда само теоретично и на практика не трябва да се определя цена на равнище SAC.

4.2 Практическо приложение на LRIC моделиране на разходите

4.2.1 Въведение

Когато НРО реши, че използването на LRIC е уместно, ще трябва да вземе предвид множество възможности за избор, напр. размера на съответното нарастване, времевия период, разпределението на общите разходи и топологията на мрежата, която ще бъде моделирана.⁴

НРО, планиращ да изисква използването на методология LRIC, следва да предостави поне някои насоки относно следното:

- общо описание на модела („отгоре-надолу”, „отдолу-нагоре”), който трябва да бъде приет, неговите цели и услугите, които трябва да включва;
- работни определения;
- основни методологични допускания, изразени като разходи и развитие на услугите (увеличения/инкременти) и основните категории разходи;
- критерии за прилагане на методологията LRIC;
- подробна схема за изчисляване на разходите в LRIC;
- отношенията разходи-обем, които се използват в модела;
- характеристики на конкретни (фиксиранни, мобилни) мрежи;
- очаквани резултати;
- време за въвеждане на модела.

4.2.2 Дългосрочен план и дългосрочна перспектива

„Дългосрочен план“ се определя като периода, в рамките на който операторът може да предприеме капиталови инвестиции или намаляване на инвестициите, за да увеличи или намали капацитета на своите съществуващи производствени активи. По този начин се наблюдава много дълъг времеви обхват, при който всички разходи, включително инвестираният капитал и всички разходи, свързани с капацитета на мрежата, са потенциално променливи.

Освен това, както е посочено във въведението, разходите в дългосрочен план („FL“) са разходите, които ще бъдат направени от ефективен оператор и са подходяща основа за изчисляване на разходите по LRIC. Тъй като тези разходи са трудни за определяне, текущите разходи обикновено се използват като най-добрата алтернатива. Рационалното използване на ССА или FL имитира разходната база, която се очаква да бъде прилагана в конкурентна среда. Следователно всяка разходоориентирана цена трябва да може да бъде оправдана на база данните за разходите от LRIC модела, но както се наблюдава на конкурентните пазари, това не означава непременно, че историческите разходи ще бъдат напълно възстановени.

На практика концепцията за разходи в дългосрочен план изисква активите да се оценяват, като се използват разходите за подмяна с модерен еквивалент на актива (МЕА). МЕА е с най-ниска себестойност на актива, осигуряващ най-малко еквивалентна функционалност и продукция като актив, който се оценява. МЕА обикновено включва най-новата налична и доказана технология и следователно ще бъде активът, който може да се очаква да бъде използван от нови участници. Измерва се чрез

приспособяване на разходите за модерен актив на база функционалност, капацитет и т.н., за да се получат коригираните разходи за подмяна.

4.2.3 Топология на мрежата

Дизайнът на мрежата в модела LRIC зависи от това какви са допусканията по отношение на топологията на мрежата. Едно от ключовите решения, които трябва да се вземат при моделирането на LRIC разходите е свързано с въпроса дали да се възприеме подходът „scorched node“ (подход на „модифицирани съществуващи възли“) или „scorched earth“ (използване на мрежа с идеална топология). При моделиране чрез подход „от горе-надолу“ това е решение дали да се даде възможност на нотифицирания оператор да базира разходите си върху съществуващата мрежова топология (модифициран съществуващ възел). При подхода „отдолу-нагоре“ е необходимо да се вземе решение дали да се вземе предвид съществуващата мрежова топология („scorched node“) или разходите в модела да се основават на идеална топология („scorched earth“).

Проектирането на оптимална мрежова топология не е лесна задача. От съображения за осъществимост е препоръчително да се използва съществуващата топология на мрежата като отправна точка за процеса на разпределяне на разходите. Подход „scorched node“ означава, че съществуващите точки на присъствие се запазват, но технологиите са оптимизирани в съответствие със съществуващия или потенциален нов участник или ефективен конкурент.

Може да се окаже целесъобразно промяна на подхода на модифициран съществуващ възел, за да се възпроизведе по-ефективна мрежова топология, отколкото съществуващата в момента. Подходът на модифициран съществуващ възел би могъл да предположи, че съществуващата топология е отправна точка, следвана от отстраняване на недостатъците. Това може да включва промяна на броя или типовете мрежови елементи, които се намират във възлите, за да се опрости и намали разхода от йерархията на превключване („switching hierarchy“). Други важни въпроси в това отношение са как да се реши въпросът със свободния капацитет в мрежата и наличието на невъзстановими разходи.

Когато подходът на модифициран съществуващ възел не е приложим, тъй като елиминирането на недостатъците не е практично, би било по-подходящо да се използва подход „scorched earth“.

4.2.4 Съответно увеличение (инкремент)

LRIC модела на разходите включва само онези разходи, които поражда определено увеличение на продукцията (или от друга страна, тези разходи, които се запазват, когато определеното увеличение на продукцията не е налично). Това предполага, че при използване на LRIC модел на разходите трябва да се вземе решение по отношение на това увеличение (инкремент). Съществуват безкраен брой различни инкрементални разходи, които могат да бъдат измерени и които могат да бъдат групирани в един или няколко продукта, услуги, компоненти или елементи.

Важно е допълнителните (инкрементални) разходи да бъдат определени по такъв начин, че получените данни да са подходящи за целта, т.е. резултатите да могат да се използват, за да се докаже, че цените са разходоориентирани. Това изисква резултатите от LRIC модела и формата на отчетите да бъдат подходящо дезагрегирани до равнище на продукта или услугата.

Друго важно условие за определяне на допълнителните (инкрементални) разходи са ключовияте външни и вътрешни разходни фактори (драйвъри). Определянето на основните причини за разходите ще подпомогне процеса на определяне на допълнителните (инкрементални) разходи.

НРО следва да определят съответното увеличение, което отразява баланса между деагрегираното равнище, необходимо за доказване на разходоориентираност и деагрегираното равнище, което може да бъде приложено на практика.

4.2.5 Връзки на разходите с обема („CVR“)

При LRIC-моделирането, разходните драйвъри могат да бъдат използвани за установяване на взаимовръзката на обема с разходите (CVRs). Разходен драйвър е фактор или събитие, което причинява разходи, докато CVR описва как се променят разходите, когато се променя обема на фактора (драйвъра) за възникване на разходите. Целта на идентифицирането на CVR е да демонстрира как се променят разходите, както се променя обемът на фактора за възникването им.

4.2.6 Разпределение на общите разходи

Общите разходи са тези, които не са специфични за увеличението (инкремента) и са свързани с повече от едно увеличение (инкремент). Следователно те не могат да бъдат избегнати, освен ако всички дейности, за които те са общи, са закрити.

По принцип понятието „общ постоянен разход“ е термин, който се дава на общите разходи, които остават постоянни при промяна на обема. „Индиректни (съвместни) общи разходи“ от друга страна възникват, когато ресурсът произвежда два или повече отделни продукта в определени пропорции, независимо от обема.

Фиксираните и индиректните (съвместни) общи разходи водят до икономии от обхват.

В регулаторна среда се приема, че всички услуги следва да поемат освен допълнителните си разходи разумна част от общите разходи. Предпочитаният метод за разпределяне на общите разходи е равната пропорционална надценка (подход „*equi-proportionate mark up – EPMU*“).

Равна пропорционална надценка (EPMU)

Един от начините за възстановяване на общите разходи е прилагането на метода EPMU⁵. Използвайки този метод, общите разходи се възстановяват пропорционално на допълнителните разходи, които вече са разпределени за отделните продукти и услуги. Предимството на този метод е, че той обикновено е лесен за изпълнение и използване.

Недостатъкът е, че разпределението на общите разходи може да не е свързано с относителното използване на общите разходи от отделните продукти или услуги, което би могло да направи разпределението по-скоро произволно. Това може да не е оптимално от гледна точка на благосъстоянието и да доведе до неблагоприятни стимули за страните, участващи в производството и потреблението.

⁵ Други методи за разпределяне на общите разходи са например правилото за ефективно определяне на цени на компонентите цени (ECPR) и цените на Рамзи. ECPR разпределението се основава на алтернативните разходи. Ценообразуването на Рамзи се използва рядко в регулаторната, поради сложните и динамични изисквания за информация относно еластичността на търсенето. Освен това ценообразуването на Рамзи може да доведе до определяне на цени, които са в ущърб на конкуренцията. Често услугите с най-висока еластичност на търсенето са тези, при които конкуренцията е най-интензивна. Неразпределянето на общите разходи към тези услуги води до сравнително ниски цени, които могат да се окажат твърде ниски за конкурентите. Също така, разрешаването на общите разходи да се разпределят изцяло към неконкурентни услуги (с еластичност с ниско търсене) може да доведе до конфликти относно задълженията за предоставяне на универсалната услуга.

Раздел 5. Цена на капитала и зает капитал

Съображение 20 от Директивата за достъпа гласи следното:

„когато националните регулаторни органи изчисляват себестойността на възложена по настоящата директива услуга, е уместно да се допусне разумна възвращаемост на зетия капитал, включително подходящи разходи за труд и строителство, като стойността на капитала се коригира при необходимост от отразяване на актуализираната стойност на активите и ефективността на дейността“.

Член 13.1 от Директивата за достъпа изисква НРО (при налагането на задължения, свързани с възстановяването на разходите и регулирането на цените, включително задълженията за разходоориентираност и задълженията относно системите за отчитане на разходите за предоставяне на специфични видове взаимно свързване и/или достъп) да вземат предвид направените от оператора инвестиции и допускат разумна възвращаемост на капитала, отчитайки също така съществуващите рискове.

За да се получи разумна възвращаемост на зетия капитал, определящи фактори на равнището на тази възвращаемост са:

- цена на капитала; както и
- стойност на капитала.

Трябва да има съгласуваност между размера на зетия капитал, на който се базира цената на капитала, и отчетената мярка за зет капитал в задълженията за водене на разделно счетоводство, наложени от НРО в съответствие с Директивата за достъпа.

Това ще позволи сравнението на действителната процентна възвращаемост, получена от операторите от техните регулирани дейности, с цената на капитала, регламентирана от НРО при прегледа на цените за тези дейности. Настоящият раздел акцентира върху необходимостта от последователност и резултатите от това при разпределението на позициите на зетия капитал.

5.1 Цена на капитала

Цената на капитала на операторите следва да отразява възможните разходи за инвестиране в мрежови компоненти и други свързани активи. Следователно цената на капитала включва разумна печалба за основния бизнес. Изчисляването на цената на капитала гарантира, че не се прилагат допълнителни надценки върху печалбата, освен капиталовите разходи.

Цената на капитала обикновено отразява следното:

- (претеглената) средна цена на дълга за различните форми на дълга на всеки оператор;
- цена на собствения капитал, измерена чрез възвращаемостта, която акционерите изискват, за да инвестира в мрежата, предвид свързаните с нея рискове; както и

- стойностите на дълга (привлечения капитал) и собствения капитал.

Тази информация може да се използва за определяне на среднопретеглената цена на капитала (WACC), като се използва следната формула:

$$WACC = \frac{R_E * E}{(D + E)} + \frac{R_D * D}{(D + E)}$$

Където R_E е цената на собствения капитал, R_D е цената на привлечения капитал (дълга), E е общата стойност на собствения капитал и D е общата стойност на привлечения капитал (дълга), включително лихвите.

Когато взимаме предвид данъците във формулата, тя добива следния вид:

$$WACC = \frac{R_E * E}{1 - t_E} + R_D * \frac{D}{(D + E)}$$

където
:

E/D = Собствен капитал /

привлечен капитал

(дълг); t_E = пределна

данъчна ставка

При адаптиране⁶ на модела за оценка на капиталовите активи (CAPM), формулата за цената на собствения капитал е следната:

$$R_E = R_F + \beta_E * P_M$$

където:

R_F =

Безрискова норма на възвръщаемост;

β_E = коефициент „Бета на собствения капитал“ - представлява риска на регулирания актив спрямо пазарния риск;

P_M = пазарната премия

Изчисляването на WACC за отделен оператор като цяло би било сравнително ясно – независимо от това, че има възможност за обсъждане на точното извличане и остойностяване на входните параметри във формулата на WACC.

След това НРО трябва да обмисли няколко варианта за всеки параметър. Най-важното е прозрачността на следвания процес. Сред многото възможни съображения, следният списък дава примерна информация за елементите, които трябва да бъдат оценени от НРО:

Собствен капитал: количеството (или средното) на неизплатени акции през съответната година(и); това може да се изчисли с помощта на икономически (пазарни) стойности или счетоводни стойности;

⁶ Ако CAPM не се използва, тогава формулата може да бъде написана като: $R_E = R_F + P_M$

Дълг (привлечен капитал): Брутен дълг (или дълг минус парични средства, ако се използва безплатна бета от сходни дружества); може да бъде изчислен като се използват икономически (пазарни) стойности или счетоводни стойности;

Съотношение между собствен капитал и дълг: може да се изчисли като се използва текущото съотношение или оптималното съотношение, при условие че те отразяват разумна последователност в периода, разглеждан за анализа;

Цена на дълга: следва да бъде резултат от средно претеглената стойност на различните разходи за неизплатени задължения или, от друга страна, от сумата на разходите за безрискови дейности и спреда („default spread“) на база дългосрочния кредитен рейтинг;

Рискова премия за собствения капитал: Премията (т.е. премията, която маргиналният инвеститор очаква да избере да инвестира в капитал, а не в безрискови инвестиции) е по принцип прогнозна мярка за очакванията на инвеститорите, но може да се извлече от действителните разлики в историческата стойност на акции и облигации чрез използване на съответната фондова пазарна стойност на дружеството като отправна точка. Освен това се препоръчва използването на исторически дългосрочни времеви редове, освен ако тези редове не се отнасят предимно до много различен рисков профил (например преди/след либерализирането) на пазара (или на оператора);

Безрискова норма на възвръщаемост: Обикновено се използват съкровищни облигации с голяма продължителност (матуритет) 10-30 години. Обикновено регулаторите могат да приемат няколко алтернативи при определяне на подходящ матуритет на държавни облигации. Това се прави с цел:

- базиране на падежа на периода на годността на най-подходящите активи, използвани при предоставянето на регулираната услуга. Това отразява планирания времеви обхват на инвеститорите в тези активи;
- базиране на падежа на продължителността на действие на регулаторното решение;
- използване на същия срок на облигации, използвани за измерване на премията за пазарния риск.

Бета: колебливостта на пазарния дял на оператора следва да се оценява спрямо национален индекс; би могла да се използва и средната стойност на бетата, произтичаща от сравнителния анализ на национални и международни индекси (т.е. TLX) (изборът на индекса следва да отразява характеристиките /предпочитанията за добре диверсифициран маргинален инвеститор);

Коефициент бета за активите: измерва сравнителния бизнес риск сам по себе си, тъй като финансовият риск от ливъридж (т.е. дълг) се изключва от коефициент бета за активите;

Коефициент бета за дълг: коефициент бета за дългът отразява финансовия риск, породен от акционерите, поради използването на дългово финансиране от предприятието. Обикновено се приема, че е равен на нула. Изчисляването на коефициент бета за дълг, може да се изрази чрез следната формула: $\beta_d = P_d / ERP$. Където β_d е коефициент бета за дълг; P_d е премията по дълга; ERP е премията за рисков капитал.

Коригирана за дълг (levered) бета (лостовата бета): мярка на бета, която отчита данъчните ефекти и използва оптималното съотношение дълг/собствен капитал;

Данъчно облагане: трябва да бъде нивото на данъчно облагане на фирмата, прилагано за заявената(ите) годината(и). Ефективната данъчна ставка (в реална обстановка) на ефективно данъчно структурирано дружество може да се различава от основната ставка. (Корпоративните данъчни режими могат да варират значително в цяла Европа, но ефективната ставка може да включва отсрочени данъчни промени в отчета за приходите и

разходите. Ако едно дружество натрупва загуби, цената на дълга може да бъде пренесена като данъчна загуба и при липса на по-надеждна информация може да се използва основната данъчна ставка);

След като бъдат установени параметрите, е възможно за НПО да преценят дали прилагането на една и съща стойност на цената на капитала, представяна от WACC, е подходящо за регулираните дейности на нотифицираните оператори. Ако е така, общата стойност на WACC може да се използва за определяне на съответните разходоориентирани цени.

От друга страна НПО могат да вземат предвид факта, че различни рискове могат да се отнасят за различни дейности, които биха могли да се отразят в различни цени на собствения капитал „RE“⁷, дори ако финансовата структура на предприятието е еднаква. В такъв случай може да съществува различен WACC за всеки пазар или дезагрегирана дейност, произтичаща от електронни съобщителни услуги (наричана още WACC на подразделение⁸).

5.2 WACC и стойност на капитала

WACC трябва да се прилага към капиталова стойност на мрежовите елементи и други свързани активи, за да се определи възвращаемостта, която трябва да бъде възстановена чрез регулирани цени. Въпреки че може да бъде лесно да се определят стойностите на дълга и собствения капитал за оператора като цяло, това не е лесно да се извърши за всяка от съставните му дейности. Това е така, защото решенията за финансирането на дълг са до голяма степен корпоративни решения, определени от редица фактори, като например текущото състояние на паричните потоци/привлечени средства, кредитната история и планирането на данъци и такси. Следователно задължнялостта на корпоративната единица може да не е свързана конкретно с изискванията за финансиране на отделните дейности. Поради това е необходим алтернативен подход за определяне на стойността на капитала за регулиране на неговите дейности.

Един подход се осигурява от следното уравнение на балансовия отчет:

$$\text{средства на акционерите (т.е. собствен капитал) + Дълг = Нетни активи, с изключение на дълг}^9$$

От това следва, че капиталовите стойности на регулираните дейности могат да се определят чрез разпределяне на нетните активи или заетия капитал. Това разпределение следва да се извършва на причинно-следствена основа и съгласно методологиите за извършване на текуща оценка.

5.3 Зает капитал

За целите на определянето на цените НПО и операторите ще обърнат внимание на средния зает капитал през който и да е период, а не със зетия капитал в определен момент, като например края на финансовата година. Това е така, защото може да съществува „моментна снимка“ във всеки един момент

⁷ Емпиричните данни показват, че цената на собствения капитал „RE“ обикновено е равна на безрисковата премия плюс рисковата премия, която варира в зависимост от основната дейност. Дейности, принадлежащи на конкурентни пазари, обикновено носят по-висок риск. Цената на привлечения капитал „RD“ също варира според дейностите и фирмите, но – за даден финансов пазар – той не се променя толкова, колкото цената на собствения капитал „RE“. По отношение на капиталовата структура (D и E), тя трябва да отразява баланса на всяка основна дейност. Когато има само един основен баланс за няколко дейности, допустимо е да се приеме една и съща капиталова структура за тези дейности. В този контекст цената на привлечения капитал „RD“ обикновено се приема за една и съща за всички дейности, освен при наличие на значително различаващи се баланси.

⁸ цени на капитала на отделно подразделение: цената на капитала, която би имало подразделението, ако беше самостоятелна фирма. Това изисква оценка на отделен бета коефициент, цена на собствен капитал и капиталова структура на подразделението.

⁹ т.е. дълготрайни активи + текущи активи - кредитори (без дълг) – провизии.

не са представителни за средното ниво на зетия капитал, на операторите. По-конкретно, салдата на зетия капитал в даден момент може да не удовлетворяват изискването към осреднената стойност на зетия капитал за продължителен период от време. Следователно отделните счетоводни сметки на операторите следва да показват по-скоро средния зет капитал, отколкото салдата му в края на годината, изчислен като средно геометрично между началото и края на финансовата година.

5.4 Необходимостта от последователност в третирането на оборотния капитал

Включването или изключването на отделни елементи би трябвало по принцип да има съответно въздействие върху WACC. Тези два ефекта (т.е. решението за включване или изключване на елементи и съответната корекция към WACC) се компенсират взаимно по отношение на цялостния им ефект върху абсолютната възвращаемост, изисквана от операторите.

Раздел 6. Качествени характеристики на счетоводната информация

Целта на настоящия раздел е да предостави насоки и обяснителни материали за качествените характеристики, които НРО биха очаквали от информацията, изготвена и представена от нотифицираните оператори, по силата на каквито и да било задължения за отчитане на разходите или разделно счетоводство. Тези характеристики също така предоставят аналитична рамка, която може да се използва при изготвяне на финансова информация.

Съгласно член 13 от Директивата за достъпа, тежестта да докажат, че цените произтичат от себестойността, включително разумната възвръщаемост от инвестицията, пада върху съответния оператор. Освен това НРО могат да изискват от нотифицирания оператор да предостави пълна обосновка на своите цени. Предприятията, определени със значителна пазарна сила на конкретен пазар, за които се изисква задължение за въвеждане на система за отчитане на разходите с цел подпомагане на ценовия контрол, трябва чрез прилагане на счетоводна система съгласно разпоредбите на НРО да изготвят регулаторни финансови отчети за доказване на съответствие.

6.1 База за изготвяне

Като цяло счетоводните принципи, които се прилагат при изготвянето на финансови отчети с общо предназначение съгласно националните или международните счетоводни стандарти, могат да формират основата за изготвяне на регулаторните отчети. Начин НРО да гарантира това при липса на насоки за изготвяне на регулаторни отчети е изричното изискване за прилагане на Международните счетоводни стандарти (МСС) или Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) в съответствие с европейските регламенти.

Данните от регулаторното счетоводство следва да бъдат изготвени в съответствие с набор от принципи, политики и процедури, установени от НРО, както при първоначалното определяне на системата, така и в резултат на процес на одит, прегледи и изследвания и последващо вземане на решение. Тези принципи и процедури могат да включват следното:

- 1) Принципи на регулаторното счетоводство
Тези принципи установяват основните правила, които се прилагат при изготвянето на информация на база регулаторно счетоводство. Те следва да включват, наред с другото, принципите на причинно-следствената връзка, обективността, прозрачността и последователността.
- 2) Методи за отнасяне на разходи, приходи, активи и пасиви
Описание на методологиите за отнасяне, използвани за пълно признаване на приходите, разходите, активите, пасивите и заетия капитал.
- 3) База за трансферните цени
Описание на базата, използвана за определяне на трансферните цени между дезагрегираните регулаторни услуги, както се изисква съгласно задълженията за водене на разделно счетоводство. Обикновено това ще предвижда методики, които да гарантират, че даден оператор се таксува на същата основа, както би се отнасяло към други оператори, които купуват подобни услуги, когато има регулаторно задължение за това.

4) Счетоводни политики

Тези политики следват формата, използвана за изготвяне на стандартни законоустановените финансови отчети, и включват например подробности за амортизационните периоди на дълготрайните активи и третирането на съответните разходи за научноизследователска и развойна дейност. Базата, на която се оценяват активите (например жизнен цикъл на активите и методи на амортизация), ще бъде включена като счетоводна политика.

5) Методологии за изчисляване на разходите

Описание на методологиите, използвани за изготвяне на разходите, включително позоваване на базите и стандартите за разходите, методологиите за разпределение и оценяване, идентифициране и третиране на индиректните и общите разходи.

Тези бази за изготвяне трябва да бъдат достатъчно подробни и изчерпателни, за да се гарантира, че операторът и независимият одитор могат да ги прилагат последователно и задълбочено.

Освен това, за да може НРО да постигне своите цели, регулаторната финансова информация следва да бъде относима, надеждна, сравнима и да може да бъде подложена на преглед.

6.2 Относимост

Информацията е от значение, ако има способността да влияе върху икономическите решения и е предоставена навреме, за да повлияе на тези решения. Поради това даден НРО ще желае да гарантира, че качествена характеристика за уместност се прилага като критерий за подбор на всички етапи на процеса на регулаторна финансова отчетност. На практика това може да означава точно определяне на базата на изготвяне, формата и съдържанието на отчетите и процесите на проверка, преди тяхното използване за вземане на регулаторни решения.

Съответната информация има прогностична стойност (ако помага да се оценят или преценят настоящи и бъдещи събития) или удостоверителна стойност (ако това спомага за потвърждаване или коригиране на оценки и преценки от миналото), или и двете.

6.3 Надеждност

Съществуват редица критерии, които могат да бъдат приложени, за да се провери дали информацията е надеждна, като например дали:

- представя вярно това, което цели да представя;
- не съдържа умишлена или системна пристрастност;
- не съдържа съществени грешки;
- е пълна (при проверка за същественост);
- базата ѝ за изготвяне се осъществява по обективен (справедлив) начин; и

-
- съдържа известна степен на предпазливост (т.е. разсъдливост), прилагана при преценката и при извършването на необходимите оценки.

6.4 Сравнимост

Информацията, съдържаща се във финансовите отчети на предприятието, е значително по-ценна, ако може да бъде сравнена с подобна информация за други отчетни периоди, за да се идентифицират тенденциите и разликите. Този аспект е особено ценен за НРО, при които се използва сравнима информация за оценка на въздействието на конкуренцията или за определяне на тенденции за разходите за целите на контрола на цените.

Сравнимостта обикновено се постига чрез комбинация от последователност и оповестяване на счетоводните политики. В регулаторна среда това би включвало регулаторно счетоводно третиране, като например методологиите за определяне на разходите. Поради това е от голяма важност пълната прозрачност на тези политики и други методологии, използвани за изготвянето на регулаторни финансови отчети.

Сравнимостта предполага последователност във времето по начина, по който регулираното предприятие подготвя и отчита финансовата информация. Например, промените в степента на оповестяване на регулаторните отчети следва да се извършват само след одобрението на НРО. Както е посочено по-горе, оповестяването на базата за изготвяне, заедно с промените и ефекта от тези промени, повишава полезността на данните.

6.5 Същественост

Съществеността е термин, използван за изразяване на съответното значение и важност на конкретен въпрос в контекста на подготовката, представянето и одита на финансовата информация.

Даден въпрос е съществен, ако пропускът или неточното му тълкуване основателно биха оказали въздействие върху икономическите решения или тълкувания на потребителите. Поради това не е в състояние да подлежи на общо математическо определение, а зависи от качествените преценки и оценки. Елемент може да се счита за съществен в контекста на счетоводните отчети като цяло или на по-подробно равнище в зависимост от целта на информацията.

В регулаторния контекст е много важно степените на същественост да се вземат предвид, когато даден НРО използва информацията за целите на спазването на изискванията. Трансферните цени, доказващи изпълнението на задължението за недискриминация, например, може да се наложи да бъдат изчислени по много точен и коректен начин, но общото задължение за разходоориентираност може да бъде разгледано с по-голяма степен на същественост.

6.6 Одитна пътека

Следва да съществува пълна одитна пътека, която позволява да се проследят и съгласуват данните за счетоводната отчетност между (и от и до) изходните данни и окончателните финансови отчети на нотифицирания оператор. Одитната пътека предоставя солидни документални доказателства за потока от информация от основните финансови и оперативни системи до окончателните регулаторни финансови отчети, като съчетава разходите чрез процеса на подготовка и идентифицира източниците на допълнителна информация, използвани при определянето на методологиите за причисляване, трансферните цени и други корекции. Одитната пътека трябва да съдържа достатъчно доказателства за

проверяващите с цел да се уверят в достоверността и надеждността на регулаторните финансови отчети.

6.6 Интегритет и съхраняване на данните

Данните, използвани за регулаторни отчети, трябва да отговарят на изискванията за интегритет. Следователно отговорността за това трябва да бъде на законния представител на предприятията за гарантиране, че данните са представени в информационната система на одитираното предприятие. Интегритета на данните трябва да бъде осигурен и чрез наличието на електронни или хартиени носители или системи за съхраняване, които да позволяват на одитора да извършва изпитвания и проверки и да му позволи да започне одита с доверие към одитираните данни.

Като се имат предвид задълженията и задачите на НРО, може да се изиска финансова информация, която да се предоставя периодично от операторите (най-малко веднъж годишно), за да се контролира спазването на регулаторните задължения и при поискване за разследване и анализ на конкретни ситуации по отношение на несъответствието на регулаторните задължения и възможно антиконкурентно поведение. Освен това, финансовата информация следва да се съхранява за подходящо предписани периоди в съответствие с националното законодателство (напр. законови ограничения), което позволява проследяването на разходите, приходите и резултатите и оценката на въздействието върху разходите от прилагане на възможни различни критерии и методи. Това е особено важно по отношение на базата на активите, където регистърът на дълготрайните активи може да играе важна роля при отчитането на развитието на стойностите на САА във времето.

Ако съответните данни се предават офлайн след разумен период от време (данните се извличат от специализираните информационни системи, които се използват от оператора), най-малкото е възможно да се предоставят на одитора документи (разпечатки или друг материал), сертифицирани от високопоставен служител. Това би позволило на одитора да извърши някои проверки относно съотносимостта на данните към годината на проверката.

Раздел 7. – Прозрачност, поверителност, пазарни ограничения и публикуване на счетоводни данни и методологии

7.1 Прозрачност

Достъп на НРО до счетоводните данни на предприятията

Регулаторната рамка на ЕС прави няколко изрични позовавания на необходимостта от спазване на прозрачност. На първо място, НРО и одиторът следва да имат достъп до цялата (включително поверителна) информация, необходима за изпълнение на съответните им задачи, свързани със спазването на изискванията за недискриминация, осчетоводяване на разходите, ценови контрол и водене на разделно счетоводство.

НРО и одиторите са задължени да гарантират поверителността на такава информация в съответствие с общностните и националните правила за търговска тайна, особено по отношение на трети страни и конкуренти.

С оглед на гореизложеното и доколкото искането за информация от предприятието е пропорционално на изпълнението на задачата за осигуряване на съответствие с разпоредбите на директивите относно отчитането на разходите и воденето на разделно счетоводство, член 5 от Рамковата директива изисква от държавите членки да гарантират, че предприятията предоставят на НРО цялата необходима информация, включително финансова, и определя правила за поверителност по отношение на информацията, която трябва да бъде предоставена на трети страни.

Нотифицираният оператор гарантира, че всички данни, информация, описание, материал или обяснителен документ, изготвени по отношение на счетоводните и други методи, използвани при изготвянето на счетоводните баланси и финансовите отчети за разходите, трябва да бъдат достатъчно прозрачни и подготвени така, че добре подготвен читател да има възможност лесно да разбере подобни данни, информация, описание, материал или обяснителен документ. Това би могло да включва цялостната структура на финансовите и информационните системи на оператора със ЗПС, от които произтичат регулаторните счетоводни данни, и по-специално последователността на обработка и „каскадният“ ефект на междинните разходни центрове; да има възможност за подробно разбиране по отношение на всички материали, методологии, проучвания и стимули (напр. системи, процеси и процедури), прилагани при изготвянето на регулаторните счетоводни данни, както и извършването на собствени преценки относно целесъобразността на тези методологии и данни за стимулите, както и всички промени в тях.

Прозрачността на базите за изготвяне на регулаторна финансова информация е от съществено значение за възможността НРО да се доверят на финансовите отчети и да им бъде позволено да вземат икономически регулаторни решения, основани на тях. Следователно е необходимо да се осигури прозрачност на системата за отчитане на разходите и базата за изготвяне на информацията, така че НРО да може ефективно да наблюдава и налага спазването на задълженията на доставчика със ЗПС за недискриминация, разходоориентираност, възстановяване на разходите и контрол на цените. Също така нейната пропорционалност, тъй като равнището на прозрачност не е повече, отколкото е необходимо за тази цел.

7.2 Поверителност

Поверителността е въпрос, който трябва да бъде разгледан, за да се гарантира на нотифицираните оператори, че чувствителната информация, предоставена на НРО, ще остане поверителна и няма да се оповестява публично, което може да доведе до конкурентна слабост на нотифицирания оператор.

НРО следва да позволят на нотифицираните оператори да докажат, че информацията е чувствителна от търговски аспект, включително изискване на представяне на някои релевантни доказателства за потенциалните търговски щети, които биха могли да претърпят. НРО следва да обмислят това преди всяко вземане на решение относно публикуването.

7.3 Публикуване на счетоводни данни и методологии

Публикуването на данни и свързаните с тях методологии е в допълнение към принципите, посочени в горните раздели. Както вече беше посочено в предишния параграф, когато информацията е поверителна, НРО се задължават да гарантират поверителността на такава информация в съответствие с общностните и националните правила за търговска тайна (член 5, параграф 5 от Рамковата директива). Въпреки това, доколкото тези правила се спазват, редица разпоредби на регулаторната рамка имат за цел да увеличат публичния достъп до счетоводни данни и методологии. По-конкретно:

- съгласно член 5, параграф 4 от Рамковата директива на НРО се предоставя правомощието да публикуват такава информация, която би допринесла за открит и конкурентен пазар;
- Член 9.1 от Директивата за достъпа позволява на НРО в съответствие с разпоредбите на член 8 от същата директива да наложи задължения за прозрачност по отношение на взаимната свързаност и/или достъпа, като изисква операторите да публикуват конкретна счетоводна информация. В тази връзка, НРО може да определи начина, по който информацията се оповестява публично (начин на публикуване, разходи и т.н.);
- съгласно член 11, параграф 2 от Директивата за достъпа, Националните регулаторни органи могат да публикуват счетоводни отчети като принос за развитието на отворен и конкурентен пазар;
- съгласно член 13, параграф 4 от Директивата за достъпа, когато се прилага система за отчитане на разходите с оглед на поддържането на ценови контрол описанието на системата е достъпно за обществеността и включва минимум основните категории за групиране на разходите и правилата за разпределение на разходите.

Приложението към препоръката и раздел 8 по-долу обхващат информацията, която трябва да бъде включена в декларацията за съответствие, която се публикува ежегодно, когато прилагането на системите за отчитане на разходите е задължително и операторът има задължение по отношение на ценовия контрол.

Публикуването от страна на нотифицирания оператор на достатъчно подробни отчети за разходите, показващи средната стойност на елементите на мрежата, ще увеличи прозрачността и ще повиши доверието на конкурентите по отношение на липсата на антиконкурентно крос-субсидиране. НРО следва да определят насоки за сроковете и формата на публикуването в съответствие с европейското и националното законодателство.

7.4 Съответни ограничения, свързани с пазара

Регулаторната рамка на ЕС изисква от НРО да определят съответните пазари в техните държави. Това задължение се прилага както за пазарите, посочени в Препоръката за съответните пазари, така и за допълнителните пазари, които НРО могат да разгледат за проучване по същество (т.е. пазари по „член 7“).

Задължения за водене на разделно счетоводство и/или системи за отчитане на разходите могат да бъдат наложени на операторите на електронни съобщения нотифицирани като притежаващи значителна пазарна сила на съответния пазар. Следователно ще е необходимо i) да се идентифицират разходите, свързани с услугите, предоставяни на пазари със значителна пазарна сила, ii) да се оцени и измерва въздействието на разходите, направени на пазари, които не се характеризират със ЗПС, върху разходите за регулирани услуги, както и iii) извършване оценка на равнището на общите разходи, отнасящи се както до дейности със и без значителна пазарна сила и съответното отнасяне на тези общи разходи.

В съответствие с изискванията за водене на разделно счетоводство, описани по-горе в настоящата обща позиция (раздел 1), НРО могат да вземат предвид, че при поискване операторът трябва да изготви по-подробен набор от счетоводни отчети или допълнителни пояснения, за да се контролира спазването на принципите на недискриминация и прозрачност. Разпоредбите на регулаторната рамка дават основание на НРО да събере информация за водене на разделно счетоводство по отношение на пазарите, които не се характеризират със ЗПС. По-специално, съгласно член 16, параграф 4 от Рамковата директива, когато даден НРО определи, че съответен пазар не е ефективно конкурентен, той определя специфични регулаторни задължения на предприятията със значителна пазарна сила. Това може да включва задължение за водене на разделно счетоводство по отношение на пазарите, които не се характеризират със ЗПС. Налагането на водене на разделно счетоводство на пазари, които не се характеризират със ЗПС, би било съвместимо с регулаторната рамка само доколкото даден НРО може да обоснове, че предоставянето на такава информация е необходимо за изпълнение на неговите регулаторни задачи; налагането на подобно задължение трябва да се основава на естеството на идентифицирания проблем, пропорционално и обосновано, в съответствие с разпоредбата на член

8.4 от Директивата за достъпа. При посочените по-горе условия разширяване на обхвата на задължението за водене на разделно счетоводство с пазар, който не се характеризира със ЗПС, би било пропорционално, тъй като би било ефективно средство за постигане на регулаторната цел на НРО.

Достъпът на НРО до счетоводните книги и архиви за нерегулирани услуги може да бъде от ключово значение за изясняване на спорове относно регулираните услуги, както и за наблюдението на задълженията за недискриминация.

По принцип правомощията за събиране на информация във връзка с пазари, които не се характеризират със ЗПС, трябва да се упражняват пропорционално, за да се наложи правилно и ефективно задължение за водене на разделно счетоводство на оператор със ЗПС на надлежно идентифициран пазар със ЗПС. За да изпълнят ефективно своите задължения може също така да се наложи НРО да имат достъп до информация и архиви за нерегулирани пазари/услуги. В раздел 7.5 по-долу са посочени принципите за достъп до пазарите, които не са нотифицирани.

7.5 Достъп до информация за пазарите, които не са нотифицирани

НРО могат да наложат на операторите със значителна пазарна сила на съответните пазари финансови, счетоводни и отчетни задължения, които са целесъобразни, надеждни, сравними, разбираеми, изчерпателни и съществени. Такива задължения за отчитане трябва да бъдат

способни да предоставят финансова информация или на подходяща историческа или текуща база. По-конкретно, разходи се разпределят към услуга само ако са необходими за предоставянето ѝ (самостоятелно или в комбинация с други услуги).

Някои телекомуникационни оператори се характеризират като вертикално интегрирани, с големи портфейли от услуги/продукти със значителни непреки (индиректни) разходи, които реализират значителни икономии от мащаба и обхвата. Нотифицираните оператори от този тип могат да оперират на пазари, на които те са обект на задължения по отношение на ЗВП, както и на конкурентни пазари. По този начин разделението на услугите и продуктите между различните пазари и съответните разходи, зает капитал и приходи следва да бъдат отразени в системите за отчитане на разходите, така че да се осигури последователността и целостта на информацията. Когато тези специфични разходи формират част от разходите за услуги на пазар, в който нотифициран оператор има ЗПС, НРО трябва да имат гледна точка по отношение на базата и размера на разпределението към всички услуги.

	ЗПС	Без ЗПС	Без ЗПС
	Продукт	Продукт 1	Продукт 2
LRIC @равнище на услуга	X		
Общ разход 1		X	
Общ разход 2			X
Общ разход 3	X		

X = НРО да получат представа за цялостния разход

НРО трябва да са в състояние да установят до каква степен услугите на пазарите, на които нотифицираните оператори нямат ЗПС (пазари, които не се характеризират със „ЗПС“), могат да окажат въздействие върху услугите, предоставяни на пазари със ЗПС. За да се определи каква информация се изисква за регулаторни цели, е необходимо да се проучи естеството на разходите, направени при извършване на дейностите, предприети в процеса на предоставяне на услуга (или комбинация от услуги).

Подробна финансова информация, свързана с пазари, които нямат ЗПС, е от значение за НРО, доколкото тя доказва недискриминационно разпределение на разходите. За тази цел проверките, свързани с услуги, предоставяни на нотифицираните пазари, трябва да доказват, че трансферните цени, изплатени от бизнес единиците на нотифицираните оператори надолу по веригата до бизнес единиците на едро на същия оператор, са сходни с тези, плащани надолу по веригата от конкурентите, присъстващи на същия пазар. Такива проверки могат да включват използването на „контролни суми“ или отделен набор от информация за ненотифицираните пазари, сравнени със законоустановените счетоводни отчети за съвкупността от услуги, предоставяни на пазари, които не се характеризират със ЗПС. Ако това не бъде направено, може да доведе до разходи, които следва да се начисляват на конкурентен пазар, начислени на регулиран пазар със

съответни увеличения на цените и загуба на удобства за потребителите или, обратно, биха могли да доведат до прекомерно високи цени или крос-субсидиране.

Разпоредбите за финансово осчетоводяване и отчитане на нотифицирания оператор трябва да гарантират възможността му да докаже, че:

- произтичащите от дадена услуга разходи са били правилно и подходящо извлечени от финансовата информация, свързана с всички услуги; както и че воденето на разделно счетоводство на съответния пазар, прилежащите към този пазар услуги и всяка отделна идентифицирана дейност, са извършени правилно и целесъобразно;
- пълнотата на финансовите данни, свързани със услуги, предоставяни на пазарите със ЗПС, подлежи на проверка; както и
- с цел гарантиране на сигурност по отношение на надеждността на финансовата информация, тя трябва да бъде проследима, т.е. съществуват достатъчно доказателства, които са достатъчни, за да позволят на одитора да следва пътя, водещ до изходната информация/данни, съдържащи се в главната счетоводна книга или други операционни системи.

Раздел 8. Приложно поле и проверка на одита

Приложението към препоръката дава насоки относно изискванията за представяне и публикуване на информация. Настоящият раздел очертава въпроси, свързани с контрола на одитора и приложното поле на одита, разширява приложението към препоръката и акцентира върху въпроси, които не са включени в приложението.

Приложното поле на одита за регулаторни цели е сравнително широко и надхвърля традиционния обхват на одита, прилаган към законоустановените финансови отчети. За тази цел в настоящото се предоставят някои насоки:

- приложното поле на одита, сроковете, правомощията и задълженията на контролиращия субект;
- елементи, които да бъдат обхванати при одита;
- мандат на одитора;
- одитиращ субект; указанията за гореизложените елементи се прилагат независимо от субекта, който извършва годишния одит, като това може да бъде самият НРО (при условие, че разполага с необходимия квалифициран персонал) или друг квалифициран орган, независим от съответния оператор (съгласно посоченото в съображение 21 от Директивата за достъпа и съображение 27 от Директивата за универсалната услуга).

1) Приложно поле и определение на одита

Одитът описва процес, състоящ се от проучване и проверка на счетоводните отчети на предприятието и разходно-оправдателните документи. Това включва систематичен метод за проверка и проверка на счетоводната информация (за гарантиране правилното прилагане на правилата, определени от НРО). Друг проблем е определянето на термина „одит“. В класическия смисъл този термин би означавал процедури, които се извършват на тестова основа, което би дало на одитора съответното равнище на увереност, че всяка информация, генерирана за системите за отчитане на разходите за вписване във финансовия отчет, е вярна и одитирана за ППСС –

(правилно подготвена в съответствие с) или КПСС (коректно представяна в съответствие с) или подобни правила.

в случай, че се изисква външна проверка (под формата на декларация за „достоверно представяне“ или еквивалентна декларация), в някои случаи възможна алтернатива е „договорена процедура“ (или подобна), особено предвид евентуално качествения характер на някои изисквания на НРО

Разходите на предприятията за регулаторен одит или други процедури относно спазването на правилата, обхващащи нерегулирани пазари, следва да се разглеждат като част от оценката на пропорционалността.

2) Елементи, които трябва да бъдат обхванати от одита

Основните елементи, които трябва да бъдат обхванати от одита, са следните: а) обхватът на разходите, включени в модела и обхвата на разходите, разпределени към отделни регулирани услуги (където е целесъобразно); б) съгласуване между разходния модел и законоустановените счетоводни отчети; в) коректност на цифрите, включително оперативни данни: обеми, технологични параметри; г) използвани методологии за амортизация, капитализация на разходите, разпределение и оценка на активите (напр. текущи разходи); д) трансферни цени в разделни сметки; е) съгласуване между разходния модел и разделните сметки; ж) информация за обема на разходите и счетоводната система.

3) Разрешения на одиторите

Разрешенията на одиторите следва да бъде ясно определен, за да се гарантира, че съответните аспекти на процеса на одит са добре определени и прозрачни. В тази връзка НРО следва да публикува описание на основните елементи на разрешенията, като например:

- одитиращият орган следва да има достъп, наред с другото, до всички съответни данни и информация, разходно-оправдателни документи, изходни системи и свързаната с тях документация;
- предприятието, подлежащо на проверка, следва да предостави подходящите налични ресурси, за да може да обясни или да отговори на въпроси, възникващи по време на проверката;
- отговорността на одитиращия орган трябва да бъде ясно определена по отношение на сертифицирането и поверителността.

4) Одитиращ орган

Когато проверката на съответствието със система за отчитане на разходите е задължителна в подкрепа на ценовия контрол или контрол върху търговията на дребно, съответствието трябва да бъде потвърдено от квалифициран орган, независим от съответния оператор. НРО може сам да извършва годишния контрол, при условие че разполага с необходимия квалифициран персонал. Препоръката на Комисията относно независимостта на задължителните одитори¹⁰ създава стабилна рамка, спрямо която може да бъде проверявана независимостта, когато е уместно.

¹⁰ Препоръка на Комисията от 16 май 2002 г., Законоустановена независимост на одиторите в ЕС; Набор от основни принципи, ОВ L 191/22, 19.7.2002 г.